

in „Huize Jacoba“
geraakt 47,
AAN ZEE.
gen, vlak bij Zee en
Keuken, billijke
en naseizoen goed-
tjen.
ngen te verkrijgen
11, Wassenaar.

ILAKEN.
asion PILGERHUE.
a bij bosch. Goede
ronds „Andacht“.
„Prosp. en Inlicht.“
H. H. VERHAVER,
199, s-Gravenhage.

arij - Kokerij
KUIPERS
icht 1863.
str. 22, Haarlem
10508.
ALITEIT „DE BESTE“
cialiteit:
Mata d'ouros vari

sche Wringers
18.50 HOLLYWA
rs - 5 jaar garantie
IJzerwarenhandel
udelijke Artikelen
icheweg 255
- Beukelszoonstraat
33733 en 34640
TERDAM.

SSELINK
28 - Van Woustr. 180
STERDAM
IALITEIT
N - PETTEN
Mode-Artikelen.
foon 20637.

KKOERT
153 - DEN HAAG
foon 90583.
rapruls's
in Wandelstokken
en en Repareeren

or al uwe
**chool- en Schryf-
ehoeften**
r ook voor
elsdrukwerken
W ADRES:
**S' BOEK- EN
RBOEKHANDEL**
landelsdrukkerij
at 11a - ARNHEM
elef. 23795
msche Vulpenhuis
Reparatielrichting
UW zaak.
unt U ONZE zaak?

GOOS
SLAGERIJ.
res voor de Fijne
en en Worstsoorten.
Kruiskade 65
TERDAM.
n No. 33597

VERWARMING
TERVOORZIENING
DER MEIJ
HARTSTRAAT 12
FOON 25818
STERDAM

ISSER, Den Haag
elefoon 15058
s, naast de vischbanken
ISCHBAKKERIJ.
versch Vischgebak.
Bel. aanbev.

EBMEIJER
ANNO 1743
AM I - ZAANDAM
Telef. 22
-GEDISTILLEERD
t - Limonades

10e JAARGANG
No. 43
25 JULI '30

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

Het eindredacteurschap wordt thans weer waargenomen door Prof. Dr V. Hepp. Tot nadere aankondiging is zijn adres: Duitse Kampweg 10, Wolfhezen.

INHOUD: Uit de Schrift: Tusschen de korenvelden. (Matth. 12: 1). — Kerkelijk Leven: Als ik Chr. Historisch was.... II. Getorpedeerd? Geen anti-kritiek. Indrukken van den dag. — Uit de Bulten. Kerken: Persestemmen. — Kerk-nieuws.

UIT DE SCHRIFT

Tusschen de korenvelden.
In dien tijd ging Jesus op een sabbatdag door het gezaaide. (Matth. 12: 1.)

Heeft de zee, 't zij de stellige bries haar behouwt en de kanten der holle vlakten wit verft met schuim, 't zij zon of maan haar op rustigen dag den glans geeft van edele metalen en edelgesteenten, een eigen schoon, trekken de bergen den naar ontspanning zoekenden mensch als met machtige armen naar zich toe, fluisteren de bosschen een welkomstlied, ook het eenvoudige korenveld heeft zijn aantrekkelijkheid, heeft iets aparts.

Ongetwijfeld gevoelde uw Heiland dat dieper en fijner dan gij.

Hij ging op een sabbatdag door het gezaaide. Men vond Hem op den sabbat geregeld in tempel of synagoge.

Hij verzimde daar nooit. Hij verrichtte er Zijn werk.

Maar Hij gunde Zich ter afwisseling ook een wandeling door de korenvelden.

De korenvelden zijn in de Schrift het beeld van milden zegen.

Zij ruichen van wat God deed. Zij geuren uit den wasdom, welke de Schepper en Behouder schonk.

En als de halmen rijpen, dan bevindt gij u tusschen zeeën van geluven goud, waarmee de Zegenader de velden bekleedt.

Het zweet van den landman is in den bodem verzonken.

Het werk van menschen wordt niet meer aanschouwd.

Het werk Gods treft u alleen.

Daarom leent het korenveld zich zoo bij uitstek om het gewone geestelijke leven uit te beelden.

Christus zelf sprak de gelijkenis van den zaaier uit. De geknakte halm, het gekrookte riet is het symbool van uw ziel, als gij door rouw zijt geslagen, door droefheid over uw zonden zijt door gebroken, door baldadigheid zijt vertrappt.

Maar ook die geknakte halm kan nog dragen een volle aar.

Als de dag van den oogst maar niet te lang toeft, wordt hij mee verzameld in de schuur.

En de Heere vertraagt den dag des oogstes niet. Hij laat geen kostelijken graankorrel verloren gaan.

Wat hij doet groeien is voor de eeuwigheid bestemd.

Wat buigt gij u dan neder, o mijn ziel en wat zijt gij onrustig in mij?

Daar nadert de hemelsche Landman met zijn zeis. Hij haalt u binnen.

Den stedeling, die zijn dagen van rust op het land doorbrengt, hebben de korenvelden zooveel te vertellen.

Als hij er maar komt met het evangelie in het hart.

Zijn kleederen beginnen te rieken naar het gewas des velds.

Zijn ziel begint te rieken naar den hemel. Hij voelt den zegen zwellen binnen in zich.

Hoe zal hij de weldaden Gods vernemen? Van zijn kant... zonde.

Van Gods kant... zegen.

KERKELIJK LEVEN

— Als ik Christelijk Historisch was.... II.

Nog een paar dingen heb ik in de rede of in het verslag van de rede van prof. Slotemaker de Bruïne recht te zetten, vóór ik mij op Christelijk Historisch standpunt stel en van daaruit wat hij sprak beoordeel.

Zoo is b.v. zijn voorstelling van de subsidiëring van het Bijzonder Hooger Onderwijs niet korrekt.

Hij prijst, gelijk wij zagen, de roomsch-katholieken en de anti-revolutionairen, omdat zij voor hun geestverwanten een hoogerleeraarsplaats aan de openbare Universiteit aanvaardden.

De onjuistheid hiervan hebben we een vorig maal aangetoond. Hij konstateert hier als feit wat volstrekt geen feit is.

Daarmee vervalt ook zijn waardeering, dat zij zich daarmee stellen op Nederlandsch standpunt, wijl het beteekent eenheid van studie en nationale samenwerking.

De gebruikelijke waardeeringsmethode kan hier geen dienst doen.

Met wijlen prof. Is van Dijk zijn we het eens, dat men in den tegenwoordigen tijd lijdt aan een overmaat van waardeering.

Die waardeering is hoogst eenzijdig. Ze raakt slechts bijkomstigheden, maar niet het wezen.

Want dat er een paar Roomsche en Gereformeerde hoogleraren arbeiden aan openbare universiteiten is iets zeer bijkomstigs.

En de Roomschen en de Calvinisten in ons land hebben zich zeer beslist uitgesproken voor een universiteit, welke op den grondslag van hun beginselen staat.

Dat is het wezen der zaak.

Daarom houdt de waardeering van prof. Slotemaker de Bruïne eigenlijk afkeuring in.

De universiteit, die een principieele basis heeft, is voor hem on-Nederlandsch.

Zij verstoort de eenheid van studie.

Zij toont zich afkeerig van nationale samenwerking.

Zij is veroordeeld.

Het zijn echt liberalistische klanken, welke prof. Slotemaker de Bruïne hier doet hooren.

Van liberalistische zijde heeft men ons uit den treure voor de voeten geworpen: gij verdeelt de natie, in plaats van eenheid brengt gij verscheuring. Echte vaderlandsliefde werd alleen bij de Thorbeckianen gevonden, niet bij ons.

Wanneer liberalen zoo iets beweren, maakt het geen indruk meer op ons. Wij zijn er immuun voor geworden.

Maar wanneer iemand, die zooveel dichter bij ons staat, die beschuldiging overneemt, doet het even pijn.

De Vrije Universiteit heeft het in haar bijna vijftig-jarig bestaan bewezen, dat zij het heil der Nederlandsche natie beoogt.

Niet de optelsom van alle gevoelens, welke op Nederlandschen bodem tot uiting komen, mag als Nederlandsch, als nationaal worden aangemerkt, maar dat, wat werkelijk de verheffing van Nederland als natie beoogt.

Prof. Slotemaker de Bruïne laat de kwantiteit het zwaartst wege.

Wij de kwaliteit.

En een kwantitatieve beschouwing karakteriseert zich steeds door oppervlakkigheid.

Het oog voor het diepere wordt er door verduisterd.

Zelfs heeft het als gevolg feiten, welke men niet gebruiken kan, over het hoofd te zien.

hun geestverwanten hoogerleeraarsplaatsen te aanvaarden) is subsidiëring van het bijzonder hooger onderwijs ondenkbaar. Kuiper heeft dit gevoeld, toen hij in 1903 de Vrije Universiteit verdedigde, met de openbare universiteit te kenschetsen als rationalistisch en paganistisch. Is de openbare universiteit dat niet, dan is de bijzondere universiteit niet noodig. Lohman heeft in de reeds genoemde Kamerrede van 1904 gezegd, dat hij voor het bijzonder hooger onderwijs geen penning wenschte.

En een weinig vroeger laat het verslag hem uitspreken, dat het beginsel der financiële gelijkstelling door de wet is aanvaard voor het algemeen vormend lager onderwijs: „voor het algemeen vormend (middelbaar) onderwijs is niet gelijkstelling, maar subsidie-toekenning aanvaard en voor het overige is er niets aanvaard, voor het bewaarschoolonderwijs niet, voor het nijverheidsonderwijs niet, voor het vakonderwijs niet en het h(ooger) onderwijs niet.”

Hierin nu vergist Prof. Slotemaker de Bruïne zich deerlijk.

Wij wijzen nu niet op de subsidiëring van het experimenteele physisch onderzoek, dat later aan den arbeid der Vrije Universiteit is toegekend.

Maar reeds bij de Hoogeronderwijswet van Kuiper is subsidiëring van de Vrije Universiteit bedongen.

Zij zou 100.000 gulden ontvangen verdeeld over 25 jaar.

Alzoo 4000 gulden per jaar.

Dat is ook geregeld uitgekeerd.

Die subsidie is ridikuul laag.

Wij hebben haar eens een jodenfooi genoemd.

Doch het beginsel van subsidiëring is daarmee wettelijk vastgelegd.

Nu prof. Slotemaker de Bruïne zoo vrij was dit te vergeten, zijn wij zoo vrij hem hieraan te herinneren.

Dit feit staat vast.

En het laat zich niet door stoute beweringen omverkeelen.

Daarmee ligt een essentieel deel van het betoog van prof. Slotemaker de Bruïne tegen de vlakte.

Het vergt van hem een nieuwe redevoering.

Zijn beschouwing moet daardoor een algeheele herziening ondergaan.

— **Getorpedeerd?**

De M. van Grieken betreurt het in de Waarheidsvriend, dat door tegenstand van leden der Gereformeerde Kerken de samenwerking van alle Gereformeerden in ons land aanmerkelijk averij heeft opgelopen.

Hij schrijft: „En zoo is onze Calvinistenbond getorpedeerd vóór dat het schip is uitgevaren, nog in de haven liggend.”

Wij bejammereu het met hem, dat veel medewerking, waarop we gehoopt hadden, is onthouden.

Maar zóó donker als hij zien wij den toestand niet in.

Van torpedeeren is hier werkelijk geen sprake. Varen kan de Calvinistenbond toch.

Hij zal het voorloopig alleen met wat minder bemanning moeten doen.

Daardoor zal hij niet zooveel knopen in het uur kunnen maken, als waarop gerekend was.

Maar het lijkt ons geraden het zoewaardige schip niettemin in gebruik te nemen.

En als dan zij, die nu nog hoofdschuddend aan den wal staan, voor hun oogen zien, dat het goed gaat, zullen ook zij zich laten aanmonsteren.

Een Calvinist moet niet zoo spoedig het hoofd laten hangen.

— **Geen anti-kritiek.**

Naar ik hoorde is er eenige kritiek gekomen op het rapport over de uitbreiding onzer belijdenis.

Ik ben nog niet zoover door mijn werk heen, dat ik er kennis van kon nemen.

Maar ook als ik er aan ben toegekomen, zal ik mij, hoezeer deze zaak mij ter harte gaat, wel wachten er anti-kritiek op uit te oefenen.

HEPP.

Dat houdt natuurlijk niet in, dat zulk een antiekritiek niet te leveren is.

Doch waar het rapport ook door mij is onder teekend, geloof ik, dat de verdediging ervan, voorzover mijn deel betreft, en de ontzenuwing van de argumenten der kritiek, eerst op de Synode moet plaats hebben.

Het lijkt mij minder gewenscht, dat rapporteurs, vóór de Synode samentkomt, hun rapport in bescherming nemen.

Op dit punt ontstaat dan geen misverstand.

Men late er zijn opinie niet door beïnvloeden. Men wachte rustig af.

Indrukken van den dag.

Princeton, 3 April 1930.

Vooraf om twee redenen werd door de Generale Synode van de Presbyteriaansche kerk aan Princeton de voorkeur gegeven.

Allereerst omdat het seminarie zich dan in de nabijheid zou bevinden van het „College“ van New Jersey, dat sinds dien tot universiteit uitgroeide. De theologische studenten konden daardoor gebruik maken van de universiteitsbibliotheek, verschillende colleges daar bijwonen en van nog andere voordeelen, welke een universiteit biedt, genieten. Op die wijze trachtte men den band tusschen de theologie en de andere wetenschappen te bewaren. Of zulk een losse samenhang tusschen seminarie en universiteit profijtlijk is gebleken, wil ik hier niet uitvoerig beantwoorden. Had de universiteit op denzelfden grondslag gestaan als het seminarie, zij zou voorzeker niet geheel modern zijn geworden, gelijk thans helaas het geval is.

Als tweede overweging gold, dat Princeton gelegen is tusschen twee belangrijke cultuurcentra, New York en Philadelphia, beide gemakkelijk te bereiken en toch van beide ver genoeg verwijderd, om de studenten te vrijwaren tegen afleidende invloeden. In dit denkbeeld, dat bijna heel Amerika door wordt gehuldigd, schuilt veel aantrekkelijks. De studenten maken op die manier kennis met het groote-stads-leven met zijn grootsche techniek, op-eenhooping van kunstschatten, roemrijke historie, machtige problemen, hoffelijke vormen — wat iedereen dienaar des Woords en in het bijzonder hun, die later in een groote stad moeten arbeiden ten goede komt — maar worden daardoor niet afgetrokken van hun studie. Het is een ideaal, dat ook mij wel bekoort. Stel, dat onze Vrije Universiteit eens verhuisde naar Bussum of omgeving, ik geloof, dat daarvan prachtige resultaten zouden worden gezien. Natuurlijk zouden de klinieken wel in Amsterdam gevestigd moeten blijven. Maar ook nu staat de Valeriuskliniek ver van het eigenlijke universiteitsgebouw af. Een onoverkomelijk bezwaar zou dit niet opleveren.

Het seminarie te Princeton is ook in het bezit van een mooie bibliotheek, ondergebracht in twee aangrenzende gebouwen, die in architectuur wel wat tegen elkander afsteken. Daar vindt men enkele zeldzame handschriften en boeken, o.a. een eerste uitgave van Calvijn's Institutie. Ook de Gereformeerde theologie is er rijk vertegenwoordigd. Daarenboven heeft ze tal van werken, die van algemeene culturele waarde zijn.

En als ik dan mijn gedachten laat gaan naar de bovenverdieping, waar de bibliotheek van onze Vrije gehuisvest is en de, ook na verbetering, nog altijd gebrekkige inrichting, word ik wel wat jaloeersch.

's Middags was ik in de gelegenheid nog een andere bibliotheek te bezichtigen en wel die van het seminarie te New Brunswick, dat uitgaat van de Gereformeerde Kerk in Noord-Amerika. De Gereformeerde Kerk heeft twee theologische scholen, één hier en één in Holland, Michigan. Aan de dringende uitnodiging om ook daar een Engelsche lezing te houden gaf ik gaarne gevolg. Van de hoogte van het bibliotheekgebouw heeft men een ruim uitzicht over de complexen van het Rutgers College, het oudste in Amerika. Ik verbleef er tekort om er meer dan vluchtige indrukken van mee te nemen. Was prof. Blackwood van Princeton zoo vriendelijk geweest mij in zijn auto hierheen te brengen en genoot ik van zijn aangename conversatie, prof. Hofman van New Brunswick bracht mij op dezelfde wijze naar Princeton terug, waar ik de vierde van mijn Stone-Lectures moest houden. Ik was verwonderd over het goede Nederlandsch, dat prof. Hofman sprak, ofschoon hij geboren Amerikaan is. Zulke verrassingen doen mijn vaderlandsch hart altijd goed.

Princeton, 4 April 1930.

's Morgens woonde ik den dienst in de „chapel“ bij.

Zulk een dienst is er voor studenten en professoren van het seminarie elken morgen, behalve 's Maandags, omdat dan vele studenten van hun preekreizen nog niet terug zijn. Hij duurt slechts tien minuten en toch zet hij een stempel op den dagelijkschen arbeid. De Paul Martin, de secretaris van de fakulteit en die mij — dit in het voorbijgaan — op allerlei wijze voorkomend tegenwoordig is getreden, ging daarin voor. Gemeenschappelijk gezang en schriftlezing geven een wijding, welke bij ons vaak ontbreekt. Ook aan andere seminaria, zoo niet aan alle, wordt deze gewoonte gevolgd.

En weer gingen mijn gedachten naar de Vrije. Als die eens een aula bezat met een mooi orgel, hoe gaarne zou ik dan het pleit voeren om zulk een morgendienst, waaraan de studenten van alle fakulteiten en de professoren, voorzover ze aanwezig zijn, deelnamen, in te stellen.

Vandaag hield ik mijn laatste Stone-lezing.

De studenten hadden mij verzocht, eenige vragen te willen beantwoorden. Natuurlijk wees ik dit verzoek niet van de hand. Vooral meende ik een breed antwoord te moeten geven op vragen aangaande de apologetiek en de theologie van Karl Barth. Ik heb den indruk gekregen, dat Barth in Amerika niet veel aanhangers tellt, indien ze er al gevonden worden. Telkens verneemt men de klacht, dat men hem niet begrijpt. Ik denk ook niet, dat het Barthianisme in Amerika ooit wortel zal schieten. De Amerikaan voelt van huis uit niets voor het paradoxaal. De dialektische methode, welke Barth volgt, zal hier immer wel een sta-in-den-weg blijken, en niet alleen hier, maar overal, waar men gaarne verstaat, wat men leest. Deze dialektische methode kan door den één zus, door een ander zoo worden toegepast. Zij voert tot de hoogste willekeur. Men weet wel, waar iemand begint, maar nooit, waar hij uitkomt. Pessimistische geesten mogen zich liefst met raadselen, onbegrijpelijkheden, omgekeerde waarheden voeden, voor den optimistischen Amerikaan is dit geen kost. Aan lust tot onderzoek ontbreekt het hem niet, aan fantasie evenmin, maar hij is te zeer „dry“, te nuchter, om zulke vruchten van theologische dekadentie te kunnen genieten.

Intusschen was het laat geworden.

HEPP.

UIT DE BUTENLANDSCHE KERKEN

Persstemmen.

Uit het verslag van de (Am.) „Wachter“ lichten we omtrent het verhandelde op de Chr. Geref. Kerk in Amerika nog het volgende:

Nederlandsche steun voor Canada.

Met dankbaarheid werd kennisgeving ontvangen, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland 1500 gulden zonden ten bate van ons zendingswerk in Canada.

Vertaling van belijdenisschriften en gebeden.

Aangaande de vertaling van gebeden en belijdenissen (zie Agenda I, bldz. 93) werd besloten een commissie te benoemen, om een vertaling te bezorgen in idiomatisch Engelsch naar den tekst van Dr. Rutgers, welke in 't algemeen erkend wordt de beste te zijn.

Huwelijksformulier.

De revisie van het huwelijksformulier (Hollandsch en Engelsch) werd opnieuw in handen van de bestaande commissie, met bijvoeging van Prof. Volbeda, gelegd, om op de volgende Synode te rapporteren.

Het aangeboden huwelijksformulier geleek veel op dat, wat op onze Synode van 1923 was ingediend. Van het concept, dat thans te Arnhem op tafel komt, hadden de rapporteurs geen kennis kunnen nemen. Misschien heeft dit laatste op het besluit wel eenigen invloed geëffend.

Formulier voor bevestiging van Ouderlingen en Diakenen.

Een commissie werd benoemd, om de volgende Synode te dienen met een ontwerp van revisie van het formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen. Besloten werd, om voortaan uit dat formulier de volgende woorden weg te laten: „Die gestolen heeft, stele niet meer“, enz.

Waarom ook niet het formulier ter bevestiging van Dienaren des Woords aan de commissie van revisie werd toevertrouwd, meldt het verslag niet.

De nieuwe vorm voor den eeredienst.

Vervolgens werd aan de orde gesteld de kwestie van den nieuwen vorm van eeredienst. Een breed en weluitgewerkt rapport werd ons voorgelegd en hoewel de tijd der Synode op 't einde liep en vele afgevaardigden hartelijk naar huis begonnen te verlangen, was er toch aanstonds en bleef er de noodige attentie voor de behandeling dezer zaak, waarover in 't verleden zoo veel is geschreven en nog meer gesproken.

Een levendige discussie volgde. Van beide zijden werd er vurig gepleit zonder schadelijke hartstochtelijkheid. De zaak is wel overwogen.

Daar waren, zoo meldde ons het rapport, instructies van acht classes, zes kerkeraden en tien afzonderlijke personen ter tafel. In alle die werd er gevraagd, dat het besluit der Synode van 1928 in zake den nieuwen vorm van eeredienst zou worden opgeheven of herzien. Op één na waren al de bezwaren gericht tegen den dienst der verzoening en meer bepaald tegen het element der absolutie. In onderscheiden instructies werden er ook bezwaren ingebracht tegen het besluit der vorige Synode, wat het kerkrechtelijke betreft. De Synode van 1928 overschreef hare bevoegdheid, ze had geen recht om de gewetens aan banden te leggen, de vrijheid der kerken behoorde erkend te worden, enz. en bijna elke

classis en kerkeraad, die over deze zaak een instructie had, vestigde de aandacht op de beroering en tegenkating, die ontstond als een gevolg van de poging om tot de invoering van den nieuwen vorm van eeredienst te verplichten.

Het standpunt der commissie van praeadvies kwam in 't kort hierop neer:

1. Wat het materiele der kwestie betreft, was ze van oordeel, dat het feit, dat de speciale absolutie niet door de Schrift wordt geëischt, de ernstigste overweging der Synode verdient, ook met het oog op de onrust in de kerk, dat wat goeds er gevonden wordt in de onderscheiden elementen van den dienst der verzoening, ook altijd gevonden werd in de oude orde in wet, gebed en prediking; dat er een fout is in de idee zelf van een dienst der verzoening, dewijl Gods volk voor altijd verzoend is met zijn God; dat de wet tot Gods volk in den eeredienst komt, niet allereerst als een onderwijzeres der zonde, maar als een regel van Christelijke dankbaarheid; en eindelijk dat de vrees voor Romanisme en het gevaar van formalisme niet geheel zonder grond is.

2. Wat het formeel van de kwestie betreft, was de commissie van oordeel:

a. Dat kerkelijke eenheid wel eischt eenheid van eeredienst, zowel als eenheid van belijdenis en kerkregering, maar dat deze eenheid van eeredienst het niet per se noodzakelijk maakt, dat al de kerken een uniforme orde van eeredienst gebruiken.

b. Dat het Synodale voorschrift van een orde van eeredienst een zaak is, waarvoor geen waarborg is in de Schrift of in de Kerkenorde.

c. Dat het aanstonds toegestaan mag worden dat, andere dingen gelijk zijnde, uniformiteit in de orde van eeredienst wel gewenscht is en dat de Synode een besluiten dienst verriicht, als ze arbeid om den publieken eeredienst te verbeteren en deze verbeteringen aan de kerken aan te bevelen.

d. Dat het desniettemaan overgelaten moet worden aan het plaatselijke ambt, om in deze zaak te beslissen, geheel in aansluiting aan de beginselen, die onder ons algemeen gelden en rekening houdende met de behoeften der plaatselijke kerk.

e. Eindelijk, dat het feit, dat de Synode van 1928 een Orde van Eeredienst heeft voorgeschreven, kan op geen enkele wijze worden geconstrueerd als de bevoegdheid van de tegenwoordige Synode beperkende tot het herzien of wijzigen van zulk een besluit, indien de Synode overtuigd is, dat zulk een actie noodig is.

Daarop werd het volgende advies door de commissie gegeven en door de Synode aanvaard:

Op grond van de argumenten, die aangevoerd zijn, adviseeren wij de Synode het besluit der Synode in betrekking tot de nieuwe Orde van Eeredienst (Acta, 1928, p. 55) te herzien op zulke wijze, dat:

1. De absolutie er uit weggenomen worde. Gronden:

a. De verzoende kerk van Christus heeft geen behoefte aan een speciale absolutie, afgezonderd van de prediking, als deel van den dienst der verzoening.

b. De Kerk behoort niet langer verontrust te worden door het behouden van een liturgisch element, niet geëischt door de Schrift.

2. „Belijdenis van zonde of Boetpsalm (of beide)“ veranderd worde in psalm van overgave en toewijding of boete. Gronden:

a. Het voornaamste antwoord van den Christen op de wet is en behoort te zijn, dat van eenheid met Gods wil als uitgedrukt in zijne wet.

b. Het element van belijdenis is en behoort aanwezig te zijn in het algemeene gebed.

3. De Apostolische Geloofsbelijdenis worde weggelaten uit den eersten dienst. Gronden:

a. Zij komt hier voor als een deel van den dienst der verzoening en heeft daarom hare bedoelde liturgische betekenis verloren door de weglating van de absolutie.

b. Ze wordt gevonden in de ontworpen orde voor den tweeden dienst en het is niet noodig, dat ze gevonden worde in beide, den eersten en tweeden dienst.

4. Dat de psalm (8) achter het Credo weggelaten worde. Gronden:

a. Daar is geen behoefte aan een psalm op dit punt in de orde, die wij voorstellen.

b. Hem te behouden zou twee psalmen vlak achter elkander geven.

5. Verder adviseeren wij (de commissie van praeadvies) de Synode het besluit der Synode van 1928 te wijzigen:

a. Door de bepalingen op te heffen, die de bepalingen van de nieuwe Orde verplichtend stellen. Deze worden gevonden in Art. 70, 5 (zie Acta, 1928, p. 60) en Art. 70, onder J (p. 61), en lezen als volgt: „Dat leeraars en kerkeraden aangespoord worden de noodige stappen te nemen, om de nieuwe Orde van Eeredienst in te voeren, met dien verstande echter, dat de vrede en de welvaart in die kerken, waar er veel oppositie is, niet in gevaar worden gebracht. Tenzelfertijd zullen de classes de handen der kerkeraden sterken, door ze aan te sporen, speciaal door de kerkvisitatoren, om voortgang met deze zaak te maken.“

De Synode spoort onze kerkeraden aan geen veranderingen in hun publieken eeredienst aan te brengen anders dan die besloten zijn in de Orde door de Synode aanvaard; en bepaalt hen met nadruk bij het feit, dat kerkelijke eenheid en getrouwheid eischen, dat al de kerken zich zullen conformeren met wat besluiten er betreffende deze zaak genomen zijn, tenzij die bewezen worden in strijd te zijn met Gods Woord; en verder staat er op, dat de kerkeraden zich zullen onthouden van die in te voeren door onafhankelijke actie, maar hunne wenschen door de gewone kanalen bekend maken. Gronden:

1. Het kan niet gesteund worden door gronden aan Schrift en Kerkenorde ontleend, dat het in de bevoegdheid der Synode ligt een specifieke Orde van Eeredienst voor te schrijven en hare invoering in de kerken te forceeren.

2. Dewijl noch Schrift, noch Kerkenorde waarborg leveren voor zulk een actie, behooren onze kerken

LIMON
EN BIE

P. v.
Blazenstraat
R O

Limona
Wijnen

Uw adres

MELK, J
EIERE
VLEES

J. SC
Zaanhof
AMS